

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 12ης Δεκεμβρίου 2007*

Στην υπόθεση T-112/05,

Akzo Nobel NV, με έδρα το Arnhem (Κάτω Χώρες),

Akzo Nobel Nederland BV, με έδρα το Arnhem,

Akzo Nobel Chemicals International BV, με έδρα το Amersfoort (Κάτω Χώρες),

Akzo Nobel Chemicals BV, με έδρα το Amersfoort,

Akzo Nobel Functional Chemicals BV, με έδρα το Amersfoort, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους C. Swaak και J. de Gou, στη συνέχεια, από τους C. Swaak, M. van der Woude και M. Mollica, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους A. Whelan και F. Amato,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως 2005/566/ΕΚ της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-2/37.533 — Χλωριούχος χολίνη) (περίληψη δημοσιευθείσα στην ΕΕ 2005, L 190, σ. 22),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. W. H. Meij, προεδρεύοντα, N. J. Forwood και Σ. Παπα-
σάββα, δικαστές,

γραμματέας: Κ. Καντζά, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητή-
σεως της 13ης Φεβρουαρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της διαφοράς και η προσβαλλόμενη απόφαση

- ¹ Με την απόφαση 2005/566/ΕΚ, της 9ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-2/37.533 — Χλωριούχος χολίνη) (περίληψη δημοσιευθείσα στην ΕΕ 2005, L 190, σ. 22, στο εξής: Απόφαση), η Επιτροπή διαπίστωσε ότι πολλές επιχειρήσεις είχαν παραβεί το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας περί του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), μετέχοντας σε ένα σύνολο συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών σχετικά με καθορισμό των τιμών, κατανομή των αγορών και εναρμονισμένων ενεργειών σε βάρος των ανταγωνιστών στον τομέα της χλωριούχου χολίνης εντός του ΕΟΧ (άρθρο 1 της Αποφάσεως).
- ² Όσον αφορά το σχετικό προϊόν, η Επιτροπή εκθέτει ειδικότερα ότι η χλωριούχος χολίνη ανήκει στην ομάδα των υδροδιαλυτών βιταμινών συμπλέγματος Β (βιταμίνη Β 4). Χρησιμοποιείται κυρίως στη βιομηχανία ζωοτροφών (πουλερικά και χοίροι) ως πρόσθετο διατροφής. Διατίθεται στο εμπόριο είτε με τη μορφή υδατικού διαλύματος μέχρι 70 % είτε ψεκασμένη επί αφυδατωμένων ή πυριτούχων δημητριακών περιεκτικότητας 50 έως 60 %. Το μέρος της χλωριούχου χολίνης που δεν χρησιμοποιείται ως πρόσθετο διατροφής για τα ζώα υφίσταται μια διαδικασία ραφινάρισης ώστε το προϊόν να αποκτήσει μεγαλύτερη καθαρότητα (φαρμακευτικής χρήσεως). Εκτός των παραγωγών, η αγορά της χλωριούχου χολίνης αφορά, αφενός, τις μεταποιητικές επιχειρήσεις (στο εξής: μεταποιητές), που αγοράζουν το προϊόν από τους παραγωγούς σε υγρή μορφή και το μεταποιούν σε χλωριούχο χολίνη με έκδοχο, είτε για λογαριασμό του παραγωγού, είτε για δικό τους λογαριασμό, και, αφετέρου, τις επιχειρήσεις εμπορικής διανομής.

- 3 Από την αιτιολογική σκέψη 3 της Αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή κίνησε έρευνα στον τομέα της χλωριούχου χολίνης σε παγκόσμιο επίπεδο, αφού της υποβλήθηκε, τον Απρίλιο του 1999, αίτημα για μέτρα επιείκειας από την Bioproducts, αμερικανική εταιρία παραγωγής του προϊόντος αυτού. Η έρευνα κάλυψε μια περίοδο από το 1992 μέχρι τα τέλη του 1998. Στην αιτιολογική σκέψη 45 της Αποφάσεως η Επιτροπή εκθέτει ότι ο Καναδός παραγωγός Chinook είχε έλθει σε επαφή μαζί της στις 25 Νοεμβρίου και στις 3 και τις 16 Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με την ως άνω σύμπραξη, αλλά ότι τότε η Επιτροπή δεν είχε κινήσει σχετική έρευνα.
- 4 Όσον αφορά τον ΕΟΧ, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 64 της Αποφάσεως η επίμαχη σύμπραξη τέθηκε σε εφαρμογή, σε δύο διαφορετικά μεν αλλά στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους επίπεδα: σε παγκόσμιο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι παραγωγοί Bioproducts (Ηνωμένες Πολιτείες), Chinook (Καναδάς), Chinook Group Limited (Καναδάς), DuCoa (Ηνωμένες Πολιτείες), πέντε εταιρίες του ομίλου Akzo Nobel (Κάτω Χώρες) και οι προσφεύγουσες μετείχαν (αμέσως ή εμμέσως) σε δραστηριότητες αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού μεταξύ Ιουνίου του 1992 και Απριλίου του 1994. Οι δραστηριότητες αυτές είχαν, κατ' ουσίαν, ως αντικείμενο την αύξηση των τιμών σε παγκόσμια κλίμακα, ιδίως εντός του ΕΟΧ, και τον έλεγχο των μεταποιητών, ιδίως εντός του ΕΟΧ, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι τελευταίοι δεν θα θίγουν τις συμφωνούμενες αυξήσεις και να πραγματοποιείται διαμοιρασμός των παγκόσμιων αγορών μέσω της αποσύρσεως των βορειοαμερικανών παραγωγών από την ευρωπαϊκή αγορά έναντι της αποσύρσεως των Ευρωπαίων παραγωγών από τη βορειοαμερικανική αγορά. Η Επιτροπή ανακάλυψε εννέα συσκέψεις της συμπράξεως σε παγκόσμιο επίπεδο μεταξύ Ιουνίου του 1992 (στην πόλη του Μεξικού, Μεξικό) και Απριλίου του 1994 (στο Johor Bahru, Μαλαισία). Η σημαντικότερη σύσκεψη είναι αυτή που πραγματοποιήθηκε στο Ludwigshafen (Γερμανία) τον Νοέμβριο του 1992.
- 5 Μόνον οι Ευρωπαίοι παραγωγοί (BASF AG, UCB SA και πέντε εταιρίες του ομίλου Akzo Nobel) μετείχαν στις συσκέψεις περί εφαρμογής της συμπράξεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που διήρκεσε από τον Μάρτιο του 1994 μέχρι τον Οκτώβριο του 1998. Η Επιτροπή προσδιορίζει δεκαπέντε σχετικές συσκέψεις, από τον Μάρτιο του 1994 (στο Schoten, Βέλγιο) μέχρι τον Οκτώβριο του 1998 (στις Βρυξέλλες, Βέλγιο ή στο Aachen, Γερμανία). Κατά την αιτιολογική σκέψη 65 της Αποφάσεως, οι συσκέψεις αυτές χρησίμευσαν για τη συνέχιση της συναφθείσας σε παγκόσμιο επίπεδο συμφωνίας. Είχαν ως σκοπό την τακτική αύξηση των τιμών στο σύνολο του ΕΟΧ

με παράλληλη κατανομή των αγορών και σε σχέση με κατ' ιδίαν πελάτες, καθώς και τον έλεγχο των μεταποιητών στην Ευρώπη, προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα υψηλό επίπεδο τιμών.

- 6 Κατά τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, οι διεθνείς και οι ευρωπαϊκές συμφωνίες εντάσσονταν όλες, όσον αφορά τον ΕΟΧ, στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου που καθόριζε το περιθώριο δράσεως των μελών της συμπράξεως και περιόριζε την ατομική εμπορική συμπεριφορά τους προς επίτευξη οικονομικού σκοπού αντίθετου προς τους κανόνες του ενιαίου ανταγωνισμού, ήτοι για να νοθεύσει τους συνήθεις όρους ανταγωνισμού εντός του ΕΟΧ. Επομένως, κατά την Επιτροπή, οι συμφωνίες σε παγκόσμιο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να θεωρηθούν ως μια ενιαία πολυσχιδής και διαρκής παράβαση αφορώσα τον ΕΟΧ, στην οποία μετέσχαν οι βορειοαμερικανοί παραγωγοί για ορισμένο χρόνο και οι Ευρωπαίοι παραγωγοί για το σύνολο της επίμαχης περιόδου.

- 7 Όσον αφορά τον προσδιορισμό της ταυτότητας των αποδεκτών της Αποφάσεως, η Επιτροπή σημείωσε περαιτέρω στην αιτιολογική σκέψη 166 αυτής ότι πέντε εταιρίες του ομίλου Akzo Nobel (στο εξής, συλλήβδην, Akzo Nobel), η BASF, η Bioproducts, η Chinoock, η DuCoa και η UCB έπρεπε να θεωρηθούν υπεύθυνες για την παράβαση. Αντιθέτως, η Απόφαση δεν απευθύνθηκε στην Ertisa, ισπανική εταιρία κατέχουσα το 50 % της ισπανικής αγοράς, καθόσον η Επιτροπή έκρινε, στην αιτιολογική σκέψη 178, ότι οι αποδείξεις ήταν γενικά ανεπαρκείς για να θεωρήσει ότι η εταιρία αυτή είχε κάποια ευθύνη για τα προβαλλόμενα πραγματικά περιστατικά.

- 8 Με το άρθρο 3 της Αποφάσεως η Επιτροπή διέταξε τις επιχειρήσεις στις οποίες απευθυνόταν να παύσουν αμέσως τις παραβάσεις περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 1 της Αποφάσεως, αν δεν το είχαν ήδη πράξει, και να απόσχουν στο μέλλον από κάθε σχετική πράξη ή παραβατική συμπεριφορά, καθώς και από κάθε μέτρο με όμοιο ή ισοδύναμο αντικείμενο ή αποτέλεσμα.

- 9 Όσον αφορά την επιβολή των προστίμων, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι βορειοαμερικανοί παραγωγοί (BioProducts, Chinoak και DuCoa) είχαν παύσει τη συμμετοχή τους στην παράβαση το αργότερο στις 20 Απριλίου 1994, κατόπιν της συσκέψεως του Johor Bahru (βλ. σκέψη 4 ανωτέρω). Κατά την αιτιολογική σκέψη 165 της Αποφάσεως, η Επιτροπή δεν διέθετε αποδείξεις ότι υπήρχαν και άλλες συσκέψεις ή επαφές με συμμετοχή των βορειοαμερικανών παραγωγών και προς προσδιορισμό των τιμών στον ΕΟΧ ή προς επιβεβαίωση της αρχικώς αναληφθείσας υποχρεώσεως να μη πραγματοποιούν εξαγωγές στην Ευρώπη. Δεδομένου ότι η πρώτη ενέργεια της Επιτροπής έναντι της παραβάσεως αυτής ανατρέχει στις 26 Μαΐου 1999, ήτοι πέντε και πλέον έτη μετά την παύση της συμμετοχής των βορειοαμερικανών παραγωγών, η Επιτροπή δεν επέβαλε κανένα πρόστιμο στους παραγωγούς αυτούς, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241), και το άρθρο 25 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1).
- 10 Αντιθέτως, επειδή η συμμετοχή των Ευρωπαίων παραγωγών διήρκεσε μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1998, η Επιτροπή τους επέβαλε πρόστιμα συνολικού ύψους 66,34 εκατομμυρίων ευρώ.
- 11 Όσον αφορά ειδικότερα τον όμιλο Akzo Nobel, η Επιτροπή αποφάσισε να απευθύνει την Απόφαση από κοινού στην Akzo Nobel NV, την Akzo Nobel Functional Chemicals BV, την Akzo Nobel Chemicals BV, την Akzo Nobel Chemicals International BV και την Akzo Nobel Nederland BV. Οι τρεις τελευταίες, ή οι προηγούμενοι κύριοι των επιχειρήσεων αυτών, είχαν άμεση συμμετοχή στην παράβαση. Η Akzo Nobel Functional Chemicals συστάθηκε ως θυγατρική της Akzo Nobel Chemicals τον Ιούνιο του 1999, όταν η τελευταία κατέστη επιχείρηση χαρτοφυλακίου (holding). Επομένως, η Επιτροπή θεώρησε ότι η Akzo Nobel Functional Chemicals ήταν η κατά νόμο διάδοχος επιχείρηση όσον αφορά τις περισσότερες από τις δραστηριότητες στον τομέα της χλωριούχου χολίνης που ασκούσε προηγουμένως η μητρική της εταιρία, οπότε έπρεπε να είναι επίσης αποδέκτης της Αποφάσεως.

12 Η Akzo Nobel αποτελεί μία οικονομική ενότητα με τα λοιπά νομικά πρόσωπα του ομίλου Akzo Nobel που είναι αποδέκτες της Αποφάσεως. Η οικονομική αυτή ενότητα είναι αυτή που ανέλαβε την ευθύνη της παραγωγής χλωριούχου χολίνης εντός του ΕΟΧ και μετέσχε στη σύμπραξη. Η κατάσταση δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετική παρά μόνον αν οι ασκούμεες παραγωγική δραστηριότητα θυγατρικές της Akzo Nobel ήταν σε θέση να έχουν αυτόνομη εμπορική πολιτική κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου και αν όντως είχαν ενεργήσει αυτόνομα. Όμως, η Akzo Nobel, η οποία σαφώς δεν αποτελεί απλώς ένα επενδυτικό οργανωτικό σχήμα, συνιστά τον κεντρικό οργανωτικό πυρήνα του ομίλου Akzo Nobel που συντονίζει τις κύριες δραστηριότητες σχετικά με τη γενική στρατηγική του ομίλου, τα οικονομικά ζητήματα, τις νομικές υποθέσεις και τους ανθρώπινους πόρους. Χάρη στις λειτουργίες αυτές, η Akzo Nobel ασκούσε όντως αποφασιστική επιρροή επί της εμπορικής πολιτικής των θυγατρικών της, τις οποίες κατείχε όλες κατά 100 %, άμεσα ή έμμεσα. Επομένως, η Επιτροπή συνήγαγε ότι οι θυγατρικές της Akzo Nobel δεν είχαν εμπορική αυτονομία, πράγμα το οποίο την οδήγησε να απευθύνει την Απόφαση στην εταιρία αυτή, παρά το γεγονός ότι δεν είχε μετάσχει ατομικά στη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 172 της Αποφάσεως).

13 Η έλλειψη αυτόνομης εμπορικής πολιτικής των ασκουσών παραγωγική δραστηριότητα εταιριών ή των εμπορικών μονάδων του ομίλου Akzo Nobel αποδεικνύεται επίσης από τα έγγραφα που προσκόμισε η Akzo Nobel κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας με τίτλο «Προγράμματα Διευθύνσεως». Από τα έγγραφα αυτά προκύπτει ότι οι σκοποί του ομίλου και οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις στρατηγικές των εμπορικών μονάδων αποφασίζονταν από το διοικητικό συμβούλιο της Akzo Nobel. Οι στρατηγικές αυτές δεν μπορούν να εγκριθούν παρά μόνον αν είναι σύμφωνες με το στρατηγικό επιχειρηματικό σχέδιο του ομίλου. Επιπλέον, η κατανομή των επενδύσεων ανά τομέα δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδίου αποφασίζεται επίσης από το διοικητικό συμβούλιο της Akzo Nobel, ενώ το σχέδιο δράσεως κάθε εμπορικής μονάδας πρέπει να είναι σύμφωνο προς τις κατευθυντήριες γραμμές και τους σκοπούς του ομίλου, όπως τους καθορίζει το ως άνω διοικητικό συμβούλιο. Τέλος, επενδύσεις άνω των 2,5 εκατομμυρίων ευρώ, σε συνάρτηση με τις οικονομικές τους επιπτώσεις, χρειάζονται έγκριση του «Board Committee», του «Full Board of Management» ή του «Supervisory Board» της Akzo Nobel. Το διοικητικό συμβούλιο λαμβάνει επίσης αποφάσεις όσον αφορά τη διανομή κερδών και μερισμάτων, καθώς και τους διορισμούς, τις αποδοχές και τις απολύσεις (αιτιολογική σκέψη 173 της Αποφάσεως).

- 14 Η Απόφαση δεν απευθύνθηκε στην Akzo Nobel Chemicals SpA, που ήταν αποδέκτης της ανακοινώσεως των αιτιάσεων λόγω υποψιών όσον αφορά τη συμμετοχή της σε αθέμιτες δραστηριότητες σχετικά με την ισπανική αγορά χλωριούχου χολίνης, διότι η Επιτροπή θεώρησε ότι τα συλλεγόμενα στοιχεία ήταν ανεπαρκή για να αποδείξουν την ευθύνη της (αιτιολογική σκέψη 176 της Αποφάσεως).
- 15 Η Επιτροπή καθόρισε το ύψος των προστίμων κατ' εφαρμογήν των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές), καθώς και της ανακοινώσεως σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας του 1996).
- 16 Προκειμένου να καθορίσει το αρχικό ποσό των προστίμων, η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι θα επιφύλασσε διαφορετική μεταχείριση σε καθεμία από τις εμπλεκόμενες εταιρίες ώστε να λάβει υπόψη τις υφιστάμενες διαφορές όσον αφορά την ουσιαστική οικονομική δυνατότητά τους να βλάψουν σοβαρά τον ανταγωνισμό. Έτσι, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η παράβαση άρχισε σε παγκόσμιο επίπεδο, με τη συμμετοχή βορειοαμερικανικών εταιριών οι οποίες, ιδίως, δέχθηκαν να αποσυρθούν από την ευρωπαϊκή αγορά, η Επιτροπή θεώρησε ότι έπρεπε να στηριχθεί στα μερίδια επί της παγκόσμιας αγοράς τα οποία είχαν οι μετέχουσες στην παράβαση επιχειρήσεις για να προσδιορίσει τη σημασία τους (αιτιολογικές σκέψεις 200 και 201 της Αποφάσεως).
- 17 Έτσι, βάσει των μεριδίων στην παγκόσμια αγορά το 1997, η Επιτροπή κατέταξε τις προσφεύγουσες στην τρίτη κατηγορία με μερίδιο αγοράς 12 %. Προς εξασφάλιση του επαρκώς αποτρεπτικού χαρακτήρα των προστίμων, η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο εργασιών της Akzo Nobel το 2003 (13 δις. ευρώ), πολλαπλασίασε το αρχικό ποσό του προστίμου με συντελεστή 1,5.

- 18 Στη συνέχεια, η Επιτροπή αύξησε το αρχικό ποσό κατά 10 % για κάθε πλήρες έτος παραβάσεως και κατά 5 % για κάθε περαιτέρω περίοδο έξι ή περισσότερων μηνών αλλά μικρότερη του έτους. Δεδομένου ότι η παράβαση διήρκεσε τουλάχιστον πέντε έτη και ένδεκα μήνες (από τις 13 Οκτωβρίου 1992 μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1998), η Επιτροπή αύξησε το αρχικό ποσό κατά 55 %. Έτσι, το βασικό ύψος των από κοινού επιβληθέντων στις προσφεύγουσες προστίμων ορίστηκε σε 29,99 εκατομμύρια ευρώ.
- 19 Όσον αφορά την εφαρμογή της ανακοινώσεως σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων στις σχετικές με την ύπαρξη συμπράξεως υποθέσεις έναντι των προσφευγουσών, η Επιτροπή υπογράμμισε τη σημασία μιας εκουσίας ανακοινώσεως, με ημερομηνία 8 Ιανουαρίου 2002, που αφορά πέντε συσκέψεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι, κατά την αιτιολογική σκέψη 233 της Αποφάσεως, η Επιτροπή μπόρεσε να αποδείξει την έκταση και τη διάρκεια της παραβάσεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβήτησαν τα πραγματικά περιστατικά που έλαβε υπόψη η Επιτροπή. Επομένως, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι προσφεύγουσες μπορούσαν να τύχουν μειώσεως κατά 30 % του προστίμου που θα τους είχε επιβληθεί διαφορετικά (αιτιολογικές σκέψεις 233 έως 236 της Αποφάσεως).
- 20 Κατόπιν της διαδικασίας αυτής, το βαρύνον τις προσφεύγουσες πρόστιμο καθορίστηκε σε 20,99 εκατομμύρια ευρώ.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 21 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Μαρτίου 2005 οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.

- 22 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Φεβρουαρίου (που πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-111/05) και την 1η Μαρτίου 2005 (που πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-101/05), η UCB και η BASF, οι οποίες ήταν επίσης αποδέκτες της Αποφάσεως, άσκησαν καθεμία προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής.
- 23 Με διάταξη της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, ο πρόεδρος του δευτέρου τμήματος του Πρωτοδικείου, αφού άκουσε τους διαδίκους, αποφάσισε την ένωση και συνεκδίκαση των υποθέσεων T-101/05, T-111/05 καθώς και της παρούσας υποθέσεως προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.
- 24 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, απηύθυνε μια έγγραφη ερώτηση στους διαδίκους.
- 25 Αφού άκουσε τους διαδίκους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επί του ζητήματος αυτού, το Πρωτοδικείο, με την απόφασή του επί των υποθέσεων T-101/05 και T-111/05, αποφάσισε να διαχωρίσει την παρούσα υπόθεση από τις υποθέσεις T-101/05 και T-111/05 ώστε να εκδώσει χωριστές αποφάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 26 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την Απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

27 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ή ως προδήλως αβάσιμη όσον αφορά την Akzo Nobel Nederland, την Akzo Nobel Chemicals International και την Akzo Nobel Chemicals·
- να απορρίψει την προσφυγή κατά τα λοιπά·
- να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

28 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν τρεις λόγους ακυρώσεως, στηριζόμενους, ο πρώτος, στο ότι εσφαλμένα η Akzo Nobel θεωρήθηκε εξίσου υπεύθυνη για τις προσαπτόμενες πράξεις, ο δεύτερος, σε παράβαση του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 καθόσον το ύψος του προστίμου υπερβαίνει το 10 % του κύκλου εργασιών της Akzo Nobel Functional Chemicals το 2003 και, ο τρίτος, σε παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως όσον αφορά την κοινή ευθύνη της Akzo Nobel και των λοιπών επιχειρήσεων.

1. *Επί του παραδεκτού της προσφυγής έναντι της Akzo Nobel Nederland, της Akzo Nobel Chemicals International και της Akzo Nobel Chemicals*

Επιχειρήματα των διαδίκων

29 Κατά την Επιτροπή, η προσφυγή, που πρέπει να αναλυθεί σε πέντε ατομικές προσφυγές, δεν περιλαμβάνει λόγους ικανούς να δικαιολογήσουν την ακύρωση της

Αποφάσεως ή τη μείωση του προστίμου όσον αφορά την Akzo Nobel Nederland, την Akzo Nobel Chemicals International και την Akzo Nobel Chemicals. Επομένως, δεν είναι σύμφωνη προς το άρθρο 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου ούτε προς το άρθρο 44 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, όσον αφορά τις τρεις αυτές προσφεύγουσες. Εν πάση περιπτώσει, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί έναντι των προσφευγουσών αυτών ως στερούμενη προδήλως νομικού ερείσματος.

- 30 Οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι η προσφυγή είναι παραδεκτή όσον αφορά την Akzo Nobel Nederland, την Akzo Nobel Chemicals International και την Akzo Nobel Chemicals. Υπογραμμίζουν ότι η προσφυγή πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου και του άρθρου 44 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου και υποστηρίζουν ότι η δυνατότητα ακύρωσεως της Αποφάσεως δικαιολογεί το έννομο συμφέρον τους.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 31 Πρέπει να σημειωθεί εκ προοιμίου ότι, δεδομένου ότι πρόκειται για μία και την αυτή προσφυγή που είναι παραδεκτή όσον αφορά την Akzo Nobel και την Akzo Nobel Functional Chemicals, παρέλκει η εξέταση της ενστάσεως που προβάλλει η Επιτροπή (βλ., επ' αυτού και κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψεις 30 και 31).
- 32 Συναφώς, το επιχείρημα που προέβαλε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η εκτίμηση η οποία περιλαμβάνεται στην προηγούμενη σκέψη δεν μπορεί να ισχύει παρά μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες η ακύρωση εκ μέρους του Πρωτοδικείου είναι προς όφελος κάθε προσώπου ανεξάρτητα από το αν αυτό άσκησε προσφυγή δεν αρκεί για να καταστήσει αναγκαία την εξέταση της ως άνω ενστάσεως. Πράγματι, ναι μεν η ακύρωση μιας αποφάσεως επιβάλλοντας πρόστιμα σε πολλές επιχειρήσεις βάσει του άρθρου 81 ΕΚ δεν πρέπει να αποβαίνει σε όφελος εκείνων που δεν άσκησαν σχετική προσφυγή (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της

14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-310/97 P, Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ., Συλλογή 1999, σ. I-5363, σκέψη 63) ή εκείνων των οποίων η προσφυγή είναι απαράδεκτη, η Επιτροπή όμως δεν εξήγησε με ποιο τρόπο μια ενδεχόμενη ακύρωση της Αποφάσεως βάσει των λόγων που εκτίθενται στη σκέψη 30 ανωτέρω θα μπορούσε να αποβεί σε όφελος της Akzo Nobel Nederland, της Akzo Nobel Chemicals International και της Akzo Nobel Chemicals. Εξάλλου, η Επιτροπή υποστηρίζει με το υπόμνημα ανταπαντήσεως ότι, λαμβανομένων υπόψη των λόγων που προβάλλονται με το δικόγραφο της προσφυγής, ενδεχόμενη ακύρωση θα μπορούσε να αφορά μόνον την ευθύνη της ηγετικής εταιρίας του ομίλου ή το ύψος του προστίμου της Akzo Nobel Functional Chemicals. Επιπλέον, ακόμα και αν υποθεθεί ότι η προσφυγή των Akzo Nobel Nederland, Akzo Nobel Chemicals International και Akzo Nobel Chemicals είναι απαράδεκτη, το Πρωτοδικείο θα πρέπει να εξετάσει την προσφυγή στο σύνολό της. Υπό τις συνθήκες αυτές, λόγοι σχετικοί με την οικονομία της διαδικασίας δικαιολογούν το να μην εξεταστεί η ένσταση της Επιτροπής.

2. Επί της ουσίας

Επί του πρώτου λόγου, που στηρίζεται στο ότι εσφαλμένα η Akzo Nobel θεωρήθηκε από κοινού υπεύθυνη για τις προσαπτόμενες πράξεις

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ³³ Οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε νομική πλάνη επιβάλλοντας το πρόστιμο από κοινού στην Akzo Nobel, ηγετική εταιρία του ομίλου που κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, το 100 % του κεφαλαίου των θυγατρικών της. Εκθέτουν την οργανωτική και νομική δομή του ομίλου Akzo Nobel ως ακολούθως. Η οργανωτική δομή απαρτίζεται από έναν κεντρικό οργανωτικό πυρήνα (Akzo Nobel NV), από εμπορικές μονάδες και επιμέρους εμπορικές μονάδες. Οι δραστηριότητες του ομίλου είναι έτσι οργανωμένες στην πράξη ώστε κάθε εμπορική μονάδα (ή επιμέρους εμπορική μονάδα) αναλαμβάνει μια δραστηριότητα ασκούμενη από διάφορες θυγατρικές της Akzo Nobel, για παράδειγμα, η επιμέρους μονάδα των μεθυλαμινών και της

χλωριούχου χολίνης περιλαμβάνει δραστηριότητες ασκούμενες από διάφορες θυγατρικές της Akzo Nobel. Στη νομική δομή περιλαμβάνονται η Akzo Nobel, ως ηγετική εταιρία του ομίλου, αλλά και πάνω από 1 000 νομικές οντότητες ελεγχόμενες, άμεσα ή έμμεσα, κατά 100 % από την εταιρία αυτή. Οι ως άνω νομικές οντότητες πρέπει να θεωρηθούν ως επιχειρήσεις επενδύσεων που ασκούν εμπορικές δραστηριότητες τις οποίες διευθύνουν οι εμπορικές μονάδες και οι επιμέρους εμπορικές μονάδες. Εν προκειμένω, η Akzo Nobel Chemicals International, η Akzo Nobel Chemicals και η Akzo Nobel Functional Chemicals έχουν, μεταξύ άλλων, την κυριότητα του τομέα δραστηριότητας την οποία ασκεί η επιμέρους εμπορική μονάδα των μεθυλαμινών και της χλωριούχου χολίνης. Από αυτό προκύπτει ότι η οργανωτική και η νομική δομή του ομίλου Akzo Nobel είναι παράλληλες.

34 Επομένως, ο όμιλος αυτός περιλαμβάνει, από οργανωτικής απόψεως, δύο επίπεδα: έναν κεντρικό οργανωτικό πυρήνα υπεύθυνο για τις στρατηγικές υποθέσεις (κύριες επενδύσεις, οικονομικά, νομικές υποθέσεις, ανθρώπινοι πόροι) και 20 εμπορικές μονάδες σε αμέσως χαμηλότερο επίπεδο. Κάθε μονάδα έχει ένα γενικό διευθυντή, μία διευθυντική ομάδα, γενικές υπηρεσίες, καθώς και υπεύθυνους για το σύνολο των δραστηριοτήτων λειτουργίας της. Όταν η διεύθυνση της εμπορικής μονάδας σέβεται τους στρατηγικούς οικονομικούς σκοπούς που καθορίζει και εγκρίνει η Akzo Nobel, η εν λόγω διεύθυνση ενεργεί με πλήρη αυτονομία και δεσμεύεται μόνον από τις «business principles» (τις ουσιώδεις αρχές λειτουργίας των επιχειρήσεων, όπως είναι το επιχειρηματικό πνεύμα, η προσωπική ακεραιότητα, η κοινωνική ευθύνη κ.λπ.) και τις «corporate directives» (τις γενικές οδηγίες της επιχειρήσεως, στους τομείς νομικών και φορολογικών υποθέσεων, ανθρωπίνων πόρων, υγείας, ασφαλείας και περιβάλλοντος κ.λπ.) που ισχύουν στο σύνολο του ομίλου Akzo Nobel. Κάθε μονάδα υποδιαιρείται σε επιμέρους μονάδες οι οποίες διαθέτουν διοικητικά όργανα. Εν προκειμένω, οι εμπορικές δραστηριότητες στον τομέα της χλωριούχου χολίνης ασκούνταν από την Akzo Nobel Chemicals, την Akzo Nobel Functional Chemicals και την Akzo Nobel Chemicals SpA.

35 Οι επιφορτισμένες με κάθε σχετικό τομέα εμπορικές μονάδες και επιμέρους εμπορικές μονάδες καθορίζουν, αυτόνομα σε σχέση με την Akzo Nobel, την πολιτική, την εμπορική στρατηγική και τις εμπορικές δράσεις. Πάντως, αυτό δεν σημαίνει ότι οι μονάδες αυτές, ή οι επιμέρους μονάδες, διαθέτουν την ίδια εξουσία λήψεως αποφάσεων όσον αφορά τις θυγατρικές. Συγκεκριμένα, είναι αδύνατο να θεωρηθεί ότι κάθε εμπορική μονάδα και κάθε επιμέρους μονάδα καθορίζει την εμπορική πολιτική των διαφόρων θυγατρικών.

- 36 Σύμφωνα με την ανάλυση της νομολογίας που εξέθεσε η Akzo Nobel, η αποφασιστική επιρροή που πρέπει να ασκεί μια μητρική εταιρία προκειμένου να μπορεί να της καταλογιστεί ευθύνη για τις ενέργειες της θυγατρικής της πρέπει να αφορά τη *stricto sensu* εμπορική πολιτική της τελευταίας. Επομένως, η Επιτροπή πρέπει να αποδείξει, πρώτον, τη δυνατότητα της μητρικής εταιρίας να ασκεί διευθυντική εξουσία μέχρι σημείου να στερεί τη θυγατρική από κάθε αυτονομία όσον αφορά το περιθώριο της εμπορικής δράσεώς της και, δεύτερον, ότι η μητρική πράγματι άσκησε την εξουσία αυτή.
- 37 Εντούτοις, οι προσφεύγουσες εκθέτουν ότι από τη νομολογία προκύπτει ότι μια κατά 100 % θυγατρική μπορεί να θεωρείται ότι εφαρμόζει τις οδηγίες που της έδωσε η μητρική της εταιρία. Υπό τις συνθήκες αυτές, για να είναι υποχρεωμένη η Επιτροπή να θεωρήσει ως υπεύθυνη, σε μια τέτοια περίπτωση, μόνον τη θυγατρική, πρέπει η επιχείρηση αυτή να καθορίζει η ίδια την εμπορική πολιτική της σε μεγάλο βαθμό. Όταν αποδεικνύεται κάτι τέτοιο, εναπόκειται εκ νέου στην Επιτροπή να αποδείξει ότι η μητρική εταιρία πράγματι άσκησε αποφασιστική επιρροή σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Από αυτό προκύπτει ότι η ενιαία οργανωτική δομή του ομίλου Akzo Nobel δεν αρκεί, αυτή καθαυτή, για να καταστήσει περιττή την απόδειξη της ουσιαστικής εμπλοκής της μητρικής εταιρίας. Επιπλέον, η Akzo Nobel ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, στο πλαίσιο της σχετικής με τη λήψη αποφάσεων πρακτικής της, αλλά και τα κοινοτικά δικαστήρια, χρησιμοποιούν πάντοτε πραγματικά στοιχεία προκειμένου να στηρίξουν το εν λόγω τεκμήριο.
- 38 Οι θυγατρικές της Akzo Nobel καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό οι ίδιες την εμπορική πολιτική τους, ενώ καθεμία έχει δικό της όργανο λήψεως αποφάσεων. Η Akzo Nobel, δεδομένου ότι δεν ασκεί καμία εμπορική δραστηριότητα και δεν παράγει ούτε διανέμει κανένα προϊόν, δεν διαθέτει εξουσία να τις διευθύνει μέχρι σημείου να τις στερεί από κάθε ουσιαστική αυτονομία όσον αφορά τον προσδιορισμό της εμπορικής πολιτικής τους. Η Akzo Nobel απλώς καθορίζει τη γενική μακροοικονομική στρατηγική του ομίλου χωρίς να ασκεί επιρροή όσον αφορά τις καθαρά εμπορικής φύσεως αποφάσεις. Οι αποφάσεις για τις τιμές πώλησεως και τις αυξήσεις λαμβάνονται, καταρχήν, στο πλαίσιο κάθε θυγατρικής από τους διευθυντές *marketing* των σχετικών προϊόντων. Επομένως, η Akzo Nobel ασχολείται αποκλειστικά με τα κύρια ζητήματα στρατηγικής της (οικονομικά, νομικές υποθέσεις, κανόνες και πολιτικές στους τομείς της υγείας, της ασφαλείας, του περιβάλλοντος κ.λπ.), πράγμα το οποίο αποκλείει τα ζητήματα εμπορικής πολιτικής. Έτσι, η ευθύνη για τα ζητήματα

εμπορικής πολιτικής ανήκει στις μονάδες και τις επιμέρους εμπορικές μονάδες, στις οποίες περιλαμβάνονται όλες οι ασκούσες παραγωγική δραστηριότητα θυγατρικές του ομίλου.

39 Το διεθνές εσωτερικό περιοδικό που εκδίδει η Akzo Nobel εκθέτει με σαφήνεια την ιδιαίτερα πολυσχιδή δομή στο πλαίσιο των θυγατρικών. Η δομή αυτή θα ήταν άχρηστη αν η εμπορική πολιτική αποφασίζονταν από το διοικητικό συμβούλιο της Akzo Nobel. Ωστόσο, καμία μητρική εταιρία κατέχουσα το σύνολο του κεφαλαίου της θυγατρικής δεν θα άφηνε την τελευταία να ενεργεί χωρίς κανένα έλεγχο. Έτσι, η Akzo Nobel καθορίζει τις πολιτικές και τους κανόνες στον τομέα της υγείας, της ασφαλείας, του περιβάλλοντος, της κοινωνικής ταυτότητας και των συλλογικών συμβάσεων τους οποίους οι θυγατρικές είναι υποχρεωμένες να ακολουθούν. Αυτό όμως το είδος ελέγχου δεν μπορεί να εξομοιωθεί με ένα *stricto sensu* έλεγχο της εμπορικής πολιτικής των θυγατρικών.

40 Επιπλέον, καθεμία από τις θυγατρικές τις οποίες αφορά η παρούσα διαδικασία διαθέτει το δικό της διοικητικό συμβούλιο, ενώ η εμπορική πολιτική (καθορισμός των τιμών, εμπορική διανομή) αποφασίζεται σε επίπεδο εμπορικών μονάδων και επιμέρους μονάδων που είναι υπεύθυνες για τα σχετικά προϊόντα. Ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιείται στον τομέα της χλωριούχου χολίνης περιλαμβάνεται στους λογαριασμούς της Akzo Nobel Chemicals, της Akzo Nobel Functional Chemicals και της Akzo Nobel Chemicals SpA.

41 Κύριο έργο του διευθυντή marketing για τη χλωριούχο χολίνη είναι, όπως συνάγεται από την περιγραφή της θέσεώς του, η κατάρτιση σχεδίου πωλήσεων όσον αφορά τις ποσότητες, τις τιμές, τη σειρά των διατιθέμενων στην αγορά προϊόντων και τη στρατηγική marketing. Η έλλειψη εγγράφων αποδείξεων που να στηρίζουν το σύνολο των σχετικών με τα προβαλλόμενα πραγματικά περιστατικά ισχυρισμών δεν μπορεί να μειώσει την αξία των στοιχείων που προσκόμισε η Akzo Nobel, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του γεγονότος ότι προσκόμισε πολυάριθμες αποδείξεις κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

42 Δεδομένου ότι, βάσει των ανωτέρω παρατηρήσεων, το ως άνω τεκμήριο ανατράπηκε, οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι η άποψη της Επιτροπής θα ήταν ορθή αν η Akzo Nobel είχε δώσει οδηγίες όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή της αγοράς χλωριούχου χολίνης. Όμως, μια μητρική εταιρία επικεφαλής άνω των 1 000 νομικών οντοτήτων δεν μπορεί να δίδει οδηγίες στην πράξη, έστω και σε μία μόνον από τις θυγατρικές της, στον τομέα της πολιτικής τιμών ή της εμπορικής συμπεριφοράς. Η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η Akzo Nobel γνώριζε την παράβαση, ούτε ότι ενέχεται αμέσως σ' αυτήν, ούτε ακόμη ότι είχε δώσει εντολή στις θυγατρικές της να τη διαπράξουν. Τα στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Απόφαση για να θεωρήσει την Akzo Nobel από κοινού υπεύθυνη για την παράβαση δεν αφορούν τη *stricto sensu* εμπορική πολιτική των θυγατρικών. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες απέδειξαν ότι η επιμέρους μονάδα μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης είχε τουλάχιστον μεγάλη εμπορική αυτονομία, η Επιτροπή όφειλε να αποδείξει ότι η Akzo Nobel είχε ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της εμπορικής πολιτικής των λοιπών προσφευγουσών ή επί της επιμέρους εμπορικής μονάδας μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης. Όμως, η Επιτροπή δεν ανταποκρίθηκε στην υποχρέωσή της αυτή, δεδομένου ότι η Akzo Nobel δεν είχε κανένα λόγο να ασκεί μια τέτοια επιρροή.

43 Στο πλαίσιο αυτό, είναι άνευ σημασίας να εξακριβωθεί το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που διορίζει τους αντιπροέδρους του ομίλου, τους διευθυντές και τα λοιπά στελέχη της επιμέρους μονάδας μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης, στο οποίο οι τελευταίοι οφείλουν να αποδίδουν λογαριασμό. Το κείμενο ζήτημα είναι αν η Akzo Nobel άσκησε καθοριστικό έλεγχο επί της εμπορικής πολιτικής των θυγατρικών της ή της ως άνω επιμέρους εμπορικής μονάδας. Θα μπορούσε μάλιστα να υποστηριχθεί ότι η επιμέρους μονάδα μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης έπρεπε να είναι ο αποδέκτης της Αποφάσεως.

44 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι, αν όλες οι εξαρτημένες νομικές οντότητες στον τομέα της χλωριούχου χολίνης θεωρούνταν ως μία μόνη οικονομική ενότητα, δεν θα υπήρχε κανένας λόγος για να αποκλειστεί η Akzo Nobel Chemicals από τον κύκλο αποδεκτών της Αποφάσεως με μόνη αιτιολογία ότι η Επιτροπή δεν διέθετε επαρκή στοιχεία για να αποδείξει την ευθύνη της. Επιπλέον, ο αποκλεισμός αυτός αντιφάσκει προς τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η Akzo Nobel αποτελούσε τον μοναδικό σύνδεσμο μεταξύ της παραγωγής χλωριούχου χολίνης στην Ιταλία και της σχετικής παραγωγής στις Κάτω Χώρες.

- 45 Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι η Akzo Nobel ουδέποτε παρουσιάστηκε ως ο μοναδικός συνομιλητής της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Επιπλέον, καθεμία των προσφευγουσών έδωσε χωριστή εντολή στους δικηγόρους που τις εκπροσωπούν.
- 46 Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω παρατηρήσεις και το γεγονός ότι τα στοιχεία στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή, πέραν εκείνων της κατοχής του συνόλου του κεφαλαίου, είτε δεν ασκούν επιρροή είτε είναι εσφαλμένα, η Akzo Nobel θεωρεί ότι ανέτρεψε το σχετικό με την ευθύνη της ηγετικής εταιρίας του ομίλου τεκμήριο. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο αποδεικνύον ότι η Akzo Nobel είχε ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της εμπορικής πολιτικής των θυγατρικών της, ο παρών λόγος πρέπει να γίνει δεκτός.
- 47 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, κατά τη νομολογία, μια μητρική εταιρία μπορεί να θεωρηθεί κατά τεκμήριο ότι ασκεί αποφασιστική επιρροή σε κάποια θυγατρική όταν οι ενέργειες της τελευταίας υπόκεινται ουσιαστικά στις οδηγίες που της δίδει η μητρική, δηλαδή όταν η μητρική εταιρία καθορίζει το γενικό πλαίσιο της στρατηγικής και της εμπορικής δράσεως της θυγατρικής. Η νομολογία δεν απαιτεί η μητρική εταιρία να δίδει οδηγία στη θυγατρική της να διαπράξει μια παράβαση προκειμένου να μπορεί η Επιτροπή να της απευθύνει απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμο. Επομένως, αρκεί ότι η μητρική εταιρία άσκησε αποφασιστική επιρροή επί της γενικής εμπορικής πολιτικής των θυγατρικών της για να στοιχειοθετηθεί η κοινή ευθύνη της, χωρίς η Επιτροπή να υποχρεούται να αποδείξει ότι η μητρική είχε γνώση της παραβάσεως ή ότι ενέχeto ευθέως σ' αυτήν.
- 48 Από τη νομολογία προκύπτει ότι η ανατροπή του τεκμηρίου αυτού απαιτεί να αποδεικνύεται είτε ότι η μητρική εταιρία δεν ήταν σε θέση να επηρεάσει καθοριστικά την εμπορική πολιτική της θυγατρικής, είτε ότι η θυγατρική ήταν πράγματι αυτόνομη. Κατά συνέπεια, πρέπει να αποδεικνύεται, με επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, ότι η μητρική εταιρία δεν ήταν σε θέση να ασκήσει, ή όντως δεν άσκησε, αποφασιστική επιρροή επί του γενικού πλαισίου της στρατηγικής και της εμπορικής δράσεως της

θυγατρικής της, παρά το γεγονός ότι κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της. Αντιθέτως, δεν αρκεί να αποδειχθεί ότι η θυγατρική άσκησε τη δραστηριότητά της σε μεγάλο βαθμό αυτοτελώς και ότι διέθετε το δικό της διοικητικό συμβούλιο, απόδειξη η οποία, εν πάση περιπτώσει, δεν προσκομίστηκε εν προκειμένω.

- 49 Οι προσφεύγουσες δεν μπορούν βεβαιοσώς να προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι ανέτρεψαν το τεκμήριο σε βάρος της Akzo Nobel με στοιχεία που προσκόμισαν σε απάντηση στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ούτε μπορούν να αμφισβητούν το κύρος της Αποφάσεως βάσει εγγράφων που δεν προσκομίστηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.
- 50 Εν πάση περιπτώσει, τα στοιχεία που προσκόμισαν οι προσφεύγουσες δεν είναι επαρκή για να ανατρέψουν το σε βάρος της Akzo Nobel τεκμήριο. Πράγματι, οι προσφεύγουσες δεν προσδιόρισαν τις νομικές οντότητες που ορίζουν τους αντιπροέδρους του ομίλου, τους διευθυντές των εμπορικών μονάδων, ούτε τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που εξαρτώνται από τους αντιπροέδρους αυτούς. Επομένως, η Επιτροπή εκτιμά ότι ευλόγως υπέθεσε ότι οι αντιπρόεδροι του ομίλου διορίζονται από την Akzo Nobel, στην οποία οφείλουν να δίδουν λογαριασμό για τη διαχείριση που ασκούν.
- 51 Οι προσφεύγουσες εκθέτουν με το δικόγραφο της προσφυγής ότι η εμπορική πολιτική των θυγατρικών δεν αποφασίζεται από τις τελευταίες, αλλά από τις εμπορικές μονάδες και τις επιμέρους εμπορικές μονάδες, ενώ η διεύθυνση της Akzo Nobel ασκεί το έργο του συντονισμού και δίδει γενικές οδηγίες. Το γεγονός ότι οι θυγατρικές των προσφευγουσών έχουν διοικητικό συμβούλιο δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι λαμβάνουν με κάθε αυτονομία τις ουσιαστικές εμπορικές αποφάσεις σχετικά με την παραγωγή και την εμπορία χλωριούχου χολίνης. Η υπαγωγή τους στην επιμέρους εμπορική μονάδα μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης, που έχει δικά της διοικητικά όργανα, αποτελεί ένδειξη περί του αντιθέτου. Λαμβανομένου υπόψη του ισχυρισμού των προσφευγουσών ότι η διεύθυνση κάθε επιμέρους εμπορικής μονάδας δίδει λογαριασμό στη διεύθυνση μιας εμπορικής μονάδας, η Επιτροπή συνάγει κατά τεκμήριο ότι η διεύθυνση κάθε εμπορικής μονάδας πρέπει να δίδει λογαριασμό, με τη σειρά της, στη διεύθυνση της Akzo Nobel. Αυτή ακριβώς η υποχρέωση δικαιολογεί τον

χαρακτηρισμό του ομίλου Akzo Nobel ως «οικονομικής ενότητας». Ακόμα και αν υποθεθεί ότι ο διευθυντής marketing της επιμέρους εμπορικής μονάδας χλωριούχου χολίνης αποφασίζει για τις τιμές του προϊόντος με κάθε αυτονομία, τούτο επιβεβαιώνει την έλλειψη αυτονομίας των θυγατρικών του ομίλου και δεν αποκλείει μια αποφασιστική επιρροή εκ μέρους της Akzo Nobel.

52 Επιπλέον, η Επιτροπή εκτιμά ότι το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι η ίδια όφειλε να απευθύνει την Απόφαση στην επιμέρους εμπορική μονάδα μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης πρέπει να απορριφθεί, λόγω του ότι αυτή η επιμέρους μονάδα δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο, καθόσον τα μόνα σχετικά νομικά πρόσωπα είναι οι θυγατρικές που ανήκουν στον όμιλο που συντονίζεται από την Akzo Nobel. Τα ως άνω νομικά πρόσωπα δεν μπορούν να αποφύγουν την ευθύνη τους απλώς και μόνο λόγω του ότι διαρθρώνονται σε επιχειρηματικές μονάδες στερούμενες νομικής προσωπικότητας. Επιπλέον, η ιδιότητα της Akzo Nobel ως μοναδικού μετόχου των θυγατρικών της της παρέχει εξ ορισμού την εξουσία να ελέγχει κατ' ουσίαν τη δράση τους.

53 Εξάλλου, τα έγγραφα που προσκόμισαν οι προσφεύγουσες αποδεικνύουν απλώς ότι οι τρέχουσες εμπορικές αποφάσεις σχετικά με τη χλωριούχο χολίνη λαμβάνονται από τα μέλη της διεύθυνσεως της επιμέρους εμπορικής μονάδας μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης, χωρίς να προσδιορίζουν τα άτομα που διορίζουν και απασχολούν τα μέλη αυτά. Επομένως, οι προσφεύγουσες δεν ανέτρεψαν το τεκμήριο ευθύνης της Akzo Nobel.

54 Εν πάση περιπτώσει, η ευθύνη της Akzo Nobel δικαιολογείται βάσει άλλων στοιχείων πέραν του τεκμηρίου που βασίζεται στην κατοχή του 100 % του κεφαλαίου των θυγατρικών της. Συγκεκριμένα, από τα προγράμματα διεύθυνσεως αποδεικνύεται ότι κάθε σχέδιο εμπορικής μονάδας που απαιτεί κάποια επένδυση χρειάζεται την έγκριση της διευθυντικής επιτροπής, του διοικητικού συμβουλίου ή του «Supervisory Board» της Akzo Nobel σε συνάρτηση με το ύψος της οικείας επενδύσεως. Ο ρόλος της Akzo Nobel στον διορισμό των διευθυντικών στελεχών κάθε εμπορικής μονάδας και τα διοικητικά της καθήκοντα αποδεικνύουν ότι η εταιρία αυτή λειτουργεί ως μία μόνη οικονομική ενότητα μαζί με τις εμπορικές αυτές μονάδες. Η εμπορική

ανεξαρτησία δεν αφορά μόνον τις δευτερεύουσας σημασίας αποφάσεις, όπως είναι οι σχετικές με τις καθημερινές πωλήσεις, αλλά και τις σημαντικότερες αποφάσεις, όπως είναι ο διορισμός των διευθυντικών στελεχών, ο καθορισμός των εμπορικών σκοπών και η επιλογή των επενδύσεων. Όμως, η Akzo Nobel είναι αυτή που έχει το καθήκον να λαμβάνει αποφάσεις επί των ζητημάτων αυτών.

55 Το γεγονός ότι η Akzo Nobel, η Akzo Nobel Nederland, η Akzo Nobel Chemicals International και η Akzo Nobel Chemicals δεν ασκούν καμία εμπορική δραστηριότητα επιβεβαιώνει επίσης το συμπέρασμα ότι κανένα από τα νομικά αυτά πρόσωπα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί από μόνο του αυτόνομο οικονομικό παράγοντα.

56 Η Akzo Nobel αποτελεί εξάλλου τον μοναδικό ιδιοκτησιακό δεσμό μεταξύ των δραστηριοτήτων του τομέα της χλωριούχου χολίνης στην Ιταλία και εκείνων στις Κάτω Χώρες. Η διαπίστωση αυτή ουδόλως αντιφάσκει προς τον αποκλεισμό της Akzo Nobel Chemicals SpA από τους αποδέκτες της Αποφάσεως. Η Επιτροπή δεν διαθέτει στοιχεία που να αποδεικνύουν τη συμμετοχή της εν λόγω επιχείρησης στην παράβαση. Επιπλέον, η τελευταία δεν είναι εταιρία διαχείρισεως υπεύθυνη για τις ενέργειες των νομικών οντοτήτων οι οποίες ενέχονται ευθέως στην παράβαση. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να καταλογίζει την ευθύνη σε όλες τις νομικές οντότητες που αποτελούν από κοινού μία επιχείρηση. Η κοινή εκπροσώπηση των προσφευγουσών αποτελεί επίσης στοιχείο που συνηγορεί υπέρ της απόψεως της Επιτροπής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

— Προκαταρκτικές παρατηρήσεις επί της δυνατότητας καταλογισμού της παραβατικής συμπεριφοράς μιας θυγατρικής στη μητρική εταιρία

57 Πρέπει να υπομνησθεί καταρχάς ότι ο όρος «επιχείρηση» υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ περιλαμβάνει οικονομικές οντότητες που συνίστανται καθεμία σε

μια ενιαία οργάνωση προσωπικών, υλικών και αϋλων στοιχείων, τα οποία έχουν ταχθεί στη διαρκή επιδίωξη ορισμένου οικονομικού σκοπού, η οποία οργάνωση δύναται να συντελέσει στη διάπραξη παραβάσεως προβλεπομένης από τη διάταξη αυτή (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, Τ-9/99, ΗFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. ΙΙ-1487, σκέψη 54, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

58 Επομένως, αυτό το οποίο παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να απευθύνει μian απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμα σε μητρική εταιρία ενός ομίλου εταιριών δεν είναι η εκ μέρους της μητρικής παρακίνηση της θυγατρικής της να διαπράξει παράβαση ούτε, κατά μείζονα λόγο, η εμπλοκή της πρώτης στην παράβαση, αλλά το γεγονός ότι αυτές αποτελούν μία και μόνη επιχείρηση υπό την προαναφερθείσα έννοια. Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού δέχεται ότι διάφορες εταιρίες που ανήκουν στον ίδιο όμιλο αποτελούν οικονομική ενότητα και, επομένως, μία επιχείρηση, κατά την έννοια των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, εάν οι εν λόγω εταιρίες δεν προσδιορίζουν κατά τρόπο αυτόνομο τη συμπεριφορά τους στην αγορά (απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Τ-203/01, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. ΙΙ-4071, σκέψη 290).

59 Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, για την εφαρμογή και εκτέλεση των αποφάσεων της Επιτροπής στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, είναι απαραίτητος ο προσδιορισμός μιας οντότητας διαθέτουσας νομική προσωπικότητα, η οποία θα είναι ο αποδέκτης της οικείας αποφάσεως (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Απριλίου 1999, Τ-305/94 έως Τ-307/94, Τ-313/94 έως Τ-316/94, Τ-318/94, Τ-325/94, Τ-328/94, Τ-329/94 και Τ-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, λεγόμενη «PVC ΙΙ», Συλλογή 1999, σ. ΙΙ-931, σκέψη 978).

60 Στην ειδική περίπτωση στην οποία μια μητρική εταιρία κατέχει το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής που διέπραξε παράβαση, υφίσταται ένα μαχητό τεκμήριο ότι η εν λόγω μητρική εταιρία ασκεί αποφασιστική επιρροή επί της συμπεριφοράς της θυγατρικής της (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 50, και απόφαση PVC ΙΙ, σκέψη 59 ανωτέρω, σκέψεις 961 και 984) και ότι, επομένως, οι εταιρίες αυτές αποτελούν μία και μόνη επιχείρηση υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουνίου 2005, Τ-71/03, Τ-74/03, Τ-87/03 και Τ-91/03, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 59). Επομένως, εναπόκειται στη μητρική εταιρία που αμφισβητεί ενώπιον του

κοινοτικού δικαστή απόφαση της Επιτροπής περί επιβολής προστίμου για ενέργειες της θυγατρικής της να κλονίσει το τεκμήριο αυτό, προσκομίζοντας στοιχεία που να αποδεικνύουν την αυτονομία της θυγατρικής (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-314/01, Avebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3085, σκέψη 136· βλ. επίσης, επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9925, στο εξής: απόφαση Stora, σκέψη 29).

- 61 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, ναι μεν το Δικαστήριο, στις σκέψεις 28 και 29 της αποφάσεως Stora, σκέψη 60 ανωτέρω, έκανε λόγο, πέραν της κατοχής του 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής, και για άλλες περιστάσεις, όπως είναι η μη αμφισβήτηση της επιρροής που ασκεί η μητρική εταιρία επί της εμπορικής πολιτικής της θυγατρικής της και η κοινή εκπροσώπηση των δύο εταιριών κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, το Δικαστήριο όμως παρέθεσε τις περιστάσεις αυτές μόνον προκειμένου να εκθέσει το σύνολο των στοιχείων επί των οποίων το Πρωτοδικείο είχε στηρίξει τη συλλογιστική του, για να συναγάγει ότι αυτή δεν βασιζόταν αποκλειστικά στην κατοχή του συνόλου του κεφαλαίου της θυγατρικής από τη μητρική εταιρία. Επομένως, το γεγονός ότι το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την εκτίμηση του Πρωτοδικείου στην ως άνω υπόθεση δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να τροποποιήσει την αρχή την οποία θέτει η σκέψη 50 της αποφάσεως AEG κατά Επιτροπής, σκέψη 60 ανωτέρω.
- 62 Υπό τις συνθήκες αυτές, αρκεί να αποδείξει η Επιτροπή ότι η μητρική εταιρία κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου μιας θυγατρικής προκειμένου να συναχθεί ότι η μητρική ασκεί αποφασιστική επιρροή επί της εμπορικής πολιτικής της θυγατρικής. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα είναι σε θέση να θεωρήσει τη μητρική εταιρία συνυπεύθυνη για την καταβολή του επιβληθέντος στη θυγατρική προστίμου, εκτός αν η πρώτη αυτή εταιρία αποδείξει ότι, κατ' ουσίαν, η θυγατρική της δεν ακολουθεί τις οδηγίες της και, επομένως, ενεργεί αυτοτελώς στην αγορά.
- 63 Στο πλαίσιο των προκαταρκτικών αυτών παρατηρήσεων, πρέπει επίσης να εξεταστεί το κύριο επιχείρημα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες με τα υπομνήματά τους, κατά το οποίο η τεκμαιρόμενη επιρροή της μητρικής εταιρίας λόγω της κατοχής του συνόλου του κεφαλαίου της θυγατρικής της αφορά τη *stricto sensu* εμπορική

πολιτική της εταιρίας αυτής (βλ. σκέψη 36 ανωτέρω). Κατά τις προσφεύγουσες, στην πολιτική αυτή υπάγονται, για παράδειγμα, η στρατηγική διανομής και οι τιμές. Επομένως, σύμφωνα με το επιχείρημα αυτό, η μητρική εταιρία μπορεί να ανατρέψει το τεκμήριο αποδεικνύοντας ότι η θυγατρική είναι αυτή που χειρίζεται τις συγκεκριμένες αυτές πτυχές της εμπορικής πολιτικής της χωρίς να λαμβάνει σχετικές οδηγίες.

64 Πρέπει να σημειωθεί συναφώς ότι, στο πλαίσιο της ανάλυσης της υπάρξεως μιας ενιαίας οικονομικής οντότητας αποτελούμενης από διάφορες εταιρίες μέλη ενός ομίλου, ο κοινοτικός δικαστής εξετάζει αν η μητρική εταιρία μπορούσε να επηρεάσει την πολιτική τιμών (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99, σκέψη 137, και 52/69, Geigy κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 189, σκέψη 45), τις δραστηριότητες παραγωγής και διανομής (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψεις 37 και 39 έως 41), τους στόχους πωλήσεων, τα περιθώρια μικτού κέρδους, τα έξοδα πωλήσεων, το «cash flow», τα αποθέματα και το marketing (απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Ιανουαρίου 1995, T-102/92, Viho κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-17, σκέψη 48). Εντούτοις, από τα στοιχεία αυτά δεν μπορεί να συναχθεί ότι μόνον αυτές οι πτυχές εμπίπτουν στην έννοια της εμπορικής πολιτικής μιας θυγατρικής για την εφαρμογή των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ έναντι της μητρικής της εταιρίας.

65 Αντιθέτως, από τη νομολογία αυτή, σε συνδυασμό με τις παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 57 και 58 ανωτέρω, προκύπτει ότι εναπόκειται στη μητρική εταιρία να υποβάλει στην εκτίμηση του Πρωτοδικείου κάθε στοιχείο σχετικό με τις οργανωτικές, οικονομικές και νομικές σχέσεις μεταξύ της θυγατρικής και της ίδιας τις οποίες θεωρεί ικανές να αποδείξουν ότι οι εταιρίες αυτές δεν αποτελούν μια ενιαία οικονομική οντότητα. Από αυτό προκύπτει επίσης ότι, κατά την εκτίμησή του, το Πρωτοδικείο πρέπει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των στοιχείων που προσκομίζουν οι διάδικοι, ο χαρακτήρας και η σημασία των οποίων μπορούν να ποικίλλουν ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε υποθέσεως.

66 Με βάση αυτές τις παρατηρήσεις πρέπει να εξακριβωθεί αν η Akzo Nobel και οι θυγατρικές της που ήταν αποδέκτες της Αποφάσεως αποτελούν μια ενιαία οικονομική οντότητα.

— Επί της υπάρξεως μιας ενιαίας οικονομικής οντότητας αποτελούμενης από την Akzo Nobel και τις θυγατρικές της που ήταν αποδέκτες της Αποφάσεως

- 67 Εν προκειμένω, οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι η Akzo Nobel κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, το 100 % του κεφαλαίου των θυγατρικών της που είναι αποδέκτες της Αποφάσεως. Επομένως, βάσει των ανωτέρω σκέψεων, εναπόκειται στην Akzo Nobel να αποδείξει ότι οι θυγατρικές αυτές καθορίζουν την εμπορική πολιτική τους αυτόνομα, έτσι ώστε να μην αποτελούν μαζί με αυτήν μιαν ενιαία οικονομική οντότητα και, κατά συνέπεια, μία μόνη επιχείρηση υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ (βλ. σκέψη 57 ανωτέρω).
- 68 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι τα προγράμματα διεύθυνσεως τα οποία προσκόμισε η Akzo Nobel κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ. σκέψη 13 ανωτέρω) και τα οποία εξετάζονται συνοπτικά στην αιτιολογική σκέψη 173 της Αποφάσεως περιλαμβάνουν, στο εισαγωγικό τους μέρος, μια περιγραφή της κατανομής των αρμοδιοτήτων σχετικά με τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων εντός του ομίλου Akzo Nobel σε δεκατέσσερις τομείς.
- 69 Πρόκειται, ειδικότερα, για τη στρατηγική, το σχέδιο λειτουργίας, τις επενδύσεις, την αγορά ή την πώληση στοιχείων ενεργητικού, τα σχέδια αναδιαρθρώσεως, τις γενικές πολιτικές λειτουργίας της επιχερήσεως, τα οικονομικά, τον οικονομικό έλεγχο και τη λογιστική, τους ανθρώπινους πόρους, τις νομικές υποθέσεις, τη διαχείριση κινδύνων, την τεχνολογία και το περιβάλλον, την πληροφορική και για έναν τομέα με τίτλο «Διάφορα».
- 70 Πρέπει να τονιστεί ότι, κατά το εισαγωγικό μέρος των προγραμμάτων διεύθυνσεως:

«Λεπτομερείς οδηγίες (ενδεχομένως για ζητήματα μη μνημονευόμενα στα προγράμματα διεύθυνσεως της Akzo Nobel) περιλαμβάνονται στις χωριστές οδηγίες ή/και

στα καταστατικά ή συντάσσονται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ του διευθυντή κάθε μονάδας ή επιμέρους εμπορικής μονάδας και του υπεύθυνου μέλους του Συμβουλίου Διευθύνσεως.

Όσον αφορά τις θυγατρικές τις οποίες δεν κατέχει πλήρως, άμεσα ή έμμεσα, η Akzo Nobel, η κατανομή αυτή αρμοδιοτήτων θα πρέπει να εφαρμόζεται στο σύνολό της στο μέτρο του δυνατού.»

[Detailed authorities and directives (possibly also for items not mentioned in the Akzo Nobel Authority Schedules) are laid down in separate directives and/or charters or are agreed upon between the BU/SU manager and the responsible Board Member.

As to subsidiaries not wholly owned by Akzo Nobel, either directly or indirectly, this allocation of authorities shall be integrally enforced as much as possible.]

71 Επιπλέον, πρέπει να εξεταστούν διάφορα στοιχεία των προγραμμάτων διευθύνσεως, εν προκειμένω η στρατηγική, οι επενδύσεις, οι γενικές πολιτικές λειτουργίας, ο οικονομικός έλεγχος και η λογιστική, οι ανθρώπινοι πόροι και οι νομικές υποθέσεις.

72 Όσον αφορά τη στρατηγική, από τα προγράμματα διευθύνσεως προκύπτει ότι κάθε μονάδα ή επιμέρους εμπορική μονάδα προετοιμάζει και υποβάλλει το στρατηγικό της σχέδιο στο [εμπιστευτικό]¹ της Akzo Nobel για να ζητήσει τη γνώμη του, το οποίο, στη συνέχεια, το υποβάλλει προς αναθεώρηση στο [εμπιστευτικό] στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών που καθορίζει το διοικητικό συμβούλιο της Akzo Nobel, το οποίο, στο πλαίσιο του [εμπιστευτικό], αποφασίζει για τις κύριες στρατηγικές δράσεις.

1 — Αποκρυπτόμενα εμπιστευτικά στοιχεία.

- 73 Η κατάρτιση του σχεδίου λειτουργίας κάθε εμπορικής μονάδας απαιτεί διαβούλευση με το [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel το οποίο, με τη σειρά του, υποβάλλει κάθε σχετικό ζήτημα στη διοίκηση της Akzo Nobel προς λήψη αποφάσεως στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών και των επιχειρηματικών σκοπών του ομίλου.
- 74 Όσον αφορά τις επενδύσεις (περιλαμβανομένων των μισθώσεων, των χρηματοδοτικών μισθώσεων, της πωλήσεως ή της αγοράς άυλων αγαθών), κάθε μονάδα ή επιμέρους εμπορική μονάδα διαθέτει εξουσία λήψεως αποφάσεως, εντός όμως των προηγούμενων συμφωνηθέντων με το [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel ορίων. Το τελευταίο αποφασίζει για τα σχέδια αξίας μικρότερης από [εμπιστευτικό] ευρώ, ενώ τη σχετική αρμοδιότητα έχει το [εμπιστευτικό], το [εμπιστευτικό] ή το [εμπιστευτικό] ανάλογα με το κατά πόσο η αξία αυτή κυμαίνεται μεταξύ 2,5 και 10, 10 και 20 ή υπερβαίνει τα 20 εκατομμύρια ευρώ, αντιστοίχως.
- 75 Όσον αφορά τις γενικές πολιτικές λειτουργίας, το [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel υποβάλλει πρόταση σχετικά με κάποιον τομέα δραστηριοτήτων και η απόφαση λαμβάνεται από το [εμπιστευτικό], στο πλαίσιο του [εμπιστευτικό].
- 76 Στον τομέα του οικονομικού ελέγχου και της λογιστικής, πρέπει να σημειωθεί ότι κάθε μονάδα ή επιμέρους εμπορική μονάδα υποβάλλει περιοδικές εκθέσεις σχετικά με τα αποτελέσματα, ενώ το [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel, το [εμπιστευτικό] και το [εμπιστευτικό] ελέγχουν περιοδικώς την αποδοτικότητα σε επίπεδο μονάδων, ή επιμέρους μονάδων, και ομίλου.
- 77 Όσον αφορά τους ανθρώπινους πόρους των μονάδων ή των επιμέρους εμπορικών μονάδων, σ' αυτές εναπόκειται να υποβάλλουν προτάσεις επί των καίριων οργανωτικών αλλαγών στο [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel προς έγκριση έναντι των γενικών οργανωτικών αρχών, ενώ η τελική απόφαση επιφυλάσσεται υπέρ του [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel. Έχει σημασία να σημειωθεί ότι, σε περίπτωση μη συμφωνίας της προτάσεως με τις γενικές οργανωτικές αρχές, εναπόκειται στο [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel να λάβει την οριστική απόφαση.

- 78 Όσον αφορά τις νομικές υποθέσεις, πρέπει να σημειωθεί ότι, όσον αφορά τις σημαντικές συμβάσεις στους τομείς τεχνολογίας, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σημάτων, συνεργασίας για την έρευνα και στρατηγικών συμμαχιών, κάθε μονάδα ή επιμέρους εμπορική μονάδα υποβάλλει τις προτάσεις της στο [εμπιστευτικό] της Akzo Nobel, το οποίο, με τη σειρά του, συμβουλεύει, σε συνάρτηση με την αξία της σχετικής δράσεως, το [εμπιστευτικό], το [εμπιστευτικό] ή το [εμπιστευτικό], στα οποία εναπόκειται να αποφασίσουν. Οι αρμοδιότητες ανατίθενται με παρόμοιο τρόπο όσον αφορά τις σημαντικές μακροπρόθεσμες συμβάσεις προμηθειών σε συνάρτηση με τη διάρκειά τους και το ύψος της οικονομικής επιβαρύνσεως που συνεπάγονται.
- 79 Κατά τα λοιπά, από τα προγράμματα διευθύνσεως προκύπτει ότι η Akzo Nobel παρεμβαίνει, μέσω του [εμπιστευτικό], του [εμπιστευτικό], του [εμπιστευτικό] ή του [εμπιστευτικό], στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων όσον αφορά το σύνολο των σχετικών τομέων (βλ. σκέψη 69 ανωτέρω).
- 80 Ερωτηθείσες κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επί του ζητήματος αυτού, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι τα προγράμματα διευθύνσεως δείχνουν μεν την κατανομή των αρμοδιοτήτων εντός του ομίλου Akzo Nobel, αλλά δεν αποτελούν ένδειξη του γεγονότος ότι οι εν λόγω αρμοδιότητες ασκήθηκαν πράγματι σχετικά με την επίμαχη παράβαση. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι ο τελευταίος αυτός ισχυρισμός δεν ασκεί επιρροή, στο παρόν στάδιο της εξετάσεως, το οποίο αφορά την ύπαρξη επιρροής εκ μέρους της Akzo Nobel επί της εμπορικής πολιτικής των θυγατρικών της και το ζήτημα αν υπήρξε συγκεκριμένη παρέμβαση εκ μέρους της Akzo Nobel σχετικά με την επίμαχη παράβαση (βλ. σκέψη 58 ανωτέρω).
- 81 Όσον αφορά την οργανωτική σχέση μεταξύ των θυγατρικών του ομίλου Akzo Nobel που είναι αποδέκτες της Απόφασης και της επιμέρους εμπορικής μονάδας μεθυλαμινών και χλωριούχου χολίνης, αρκεί να σημειωθεί ότι, όπως υπογράμμισαν οι προσφεύγουσες (βλ. σκέψη 33 ανωτέρω), η Akzo Nobel Chemicals International, η Akzo Nobel Chemicals και η Akzo Nobel Functional Chemicals έχουν την «κυριότητα», μεταξύ άλλων, των δραστηριοτήτων που ασκεί η εν λόγω επιμέρους μονάδα. Δεδομένου ότι η Απόφαση δεν μπορούσε να απευθυνθεί παρά μόνο στις οντότητες που έχουν νομική προσωπικότητα (βλ. σκέψη 59 ανωτέρω), οι οποίες εξάλλου

μετέσχαν απευθείας στην παράβαση ή αποτελούν τις κατά νόμο διάδοχες επιχειρήσεις των εταιριών που μετείχαν σ' αυτήν (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω), οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυρίζονται βασίμως ότι η Επιτροπή όφειλε να διακρίνει τον προσδιορισμό της πολιτικής των μονάδων ή των επιμέρους εμπορικών μονάδων του ομίλου από εκείνον της πολιτικής των θυγατρικών εταιριών της Akzo Nobel. Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες εξέθεσαν, στα σημεία 16, 17 και 54 του υπομνήματος απαντήσεως, ότι το καίριο ζήτημα ήταν το αν μπόρεσαν να ανατρέψουν το τεκμήριο ότι η Akzo Nobel ασκούσε αποφασιστική επιρροή είτε επί της σχετικής επιμέρους εμπορικής μονάδας, είτε επί των θυγατρικών της που είναι αποδέκτες της Αποφάσεως.

82 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να συναχθεί, όπως καταλήγει και η αιτιολογική σκέψη 173 της Αποφάσεως, ότι το αρμόδιο προσωπικό και, κυρίως, η διοίκηση της Akzo Nobel παρεμβαίνουν σημαντικά όσον αφορά πολλές ουσιώδεις πτυχές της στρατηγικής των ως άνω θυγατρικών, λαμβάνοντας την τελική απόφαση σε μια σειρά ζητημάτων προσδιορισμού της δράσεώς τους στην αγορά.

83 Το επιχείρημα ότι οι αποφάσεις για τις τιμές πωλήσεως και τις αυξήσεις τιμών λαμβάνονται, καταρχήν, από τους διευθυντές marketing των σχετικών προϊόντων, οι οποίοι ενεργούν στο πλαίσιο της κάθε θυγατρικής, ιδίως από τον διευθυντή marketing για τη χλωριούχο χολίνη (βλ. σκέψεις 38 και 41 ανωτέρω), δεν μπορεί να κλονίσει το συμπέρασμα αυτό. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τα επιχειρήματα που στηρίζονται στη δομή του ομίλου Akzo Nobel σε δύο επίπεδα, σκοπός της οποίας είναι να διαφεύγει η *stricto sensu* εμπορική πολιτική από τον έλεγχο της Akzo Nobel (βλ. σκέψη 38 ανωτέρω). Πράγματι, όπως σημειώθηκε με τη σκέψη 58 ανωτέρω, για να θεωρηθεί η μητρική εταιρία υπεύθυνη για την παραβατική συμπεριφορά μιας θυγατρικής δεν απαιτείται η απόδειξη ότι η μητρική εταιρία ασκεί επιρροή επί της πολιτικής της θυγατρικής της στον ειδικό τομέα που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως, ο οποίος αφορούσε, εν προκειμένω, την εμπορική διανομή και τις τιμές. Αντιθέτως, οι οργανωτικοί, οικονομικοί και νομικοί δεσμοί μεταξύ μητρικής και θυγατρικής εταιρίας μπορούν να αποδεικνύουν την ύπαρξη επιρροής της πρώτης επί της στρατηγικής της δεύτερης και, επομένως, να δικαιολογούν την άποψη ότι οι εταιρίες αυτές πρέπει να θεωρούνται ως μία μόνη οικονομική οντότητα.

84 Το επιχείρημα που στηρίζεται στην ύπαρξη διοικητικών συμβουλίων στο πλαίσιο κάθε θυγατρικής (βλ. σκέψη 40 ανωτέρω) δεν είναι πειστικό. Πράγματι, κάθε ανώνυμη εταιρία διαθέτει διοικητικό συμβούλιο διοριζόμενο από τους μετόχους της, εν προκειμένω από την Akzo Nobel. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες διευκρίνισαν συναφώς στο σημείο 45 του υπομνήματος απαντήσεως ότι οι αντιπρόεδροι του ομίλου (που διοικούν τις εμπορικές μονάδες) διορίζονται από τους προέδρους τμημάτων των χημικών προϊόντων του ομίλου, κατόπιν εγκρίσεως του αρμοδίου μέλους του διοικητικού συμβουλίου της Akzo Nobel. Αυτοί δίδουν λογαριασμό στον πρόεδρο της Akzo Nobel Chemicals, ο οποίος, με τη σειρά του, δίδει λογαριασμό στο αρμόδιο μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Akzo Nobel. Επιπλέον, το διεθνές εσωτερικό περιοδικό που εκδίδει η Akzo Nobel (βλ. σκέψη 39 ανωτέρω) αναφέρει ότι ο αντιπρόεδρος του ομίλου που είναι επικεφαλής μιας εμπορικής μονάδας ασκεί ιεραρχικό έλεγχο εντός αυτής.

85 Επομένως, ακόμα και αν υποθεθεί ότι είναι ορθή η σχετική με το βάρος αποδείξεως συλλογιστική των προσφευγουσών, η οποία εκτίθεται στη σκέψη 37 ανωτέρω, οι προσφεύγουσες δεν κατόρθωσαν να ανατρέψουν το τεκμήριο ότι η Akzo Nobel, μητρική εταιρία κατέχουσα το 100 % του κεφαλαίου των θυγατρικών της που είναι αποδέκτες της Αποφάσεως, ασκούσε αποφασιστική επιρροή επί της πολιτικής τους. Συνεπώς, πρέπει να συναχθεί ότι η Akzo Nobel αποτελεί μαζί με τις εταιρίες αυτές μία επιχείρηση υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, χωρίς να απαιτείται να εξακριβωθεί αν η Akzo Nobel άσκησε επιρροή επί των επίμαχων ενεργειών. Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003

Επιχειρήματα των διαδίκων

86 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, επιβάλλοντας το πρόστιμο από κοινού στην Akzo Nobel Functional Chemicals, η Επιτροπή υπερέβη το όριο του 10 % του κύκλου

εργασιών το οποίο επιβάλλει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003. Δεδομένου ότι ο κύκλος εργασιών της Akzo Nobel Functional Chemicals το 2003 ήταν 124,5 εκατομμύρια ευρώ, το ύψος του προστίμου (20,99 εκατομμύρια ευρώ) υπερέβη το ως άνω όριο.

- 87 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι εσφαλμένα η Akzo Nobel θεωρήθηκε υπεύθυνη για τη σύμπραξη, δεν υφίσταται ενιαία οικονομική οντότητα που να μπορεί να δικαιολογήσει τον υπολογισμό του ορίου του 10 % βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών της. Εξάλλου, κατά την Απόφαση, η Akzo Nobel Chemicals, η Akzo Nobel Chemicals International και η Akzo Nobel Nederland είχαν άμεση συμμετοχή στην παράβαση χωρίς η Επιτροπή να διαπιστώσει ότι κάποια από αυτές ασκούσε αποφασιστική επιρροή επί της άλλης.
- 88 Η Επιτροπή εκθέτει ότι υπολόγισε το ανώτατο όριο του 10 % βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών της Akzo Nobel. Ο όρος «επιχείρηση» έχει την ίδια έννοια στον κανονισμό 1/2003 και στα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ. Όμως, η Akzo Nobel θεωρήθηκε υπεύθυνη διότι αποτελούσε, μαζί με τις θυγατρικές της που ήταν επίσης αποδέκτες της Αποφάσεως, μία επιχείρηση υπό την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003. Επομένως, η Επιτροπή δεν έσφαλε όσον αφορά τον υπολογισμό του εν λόγω ορίου.
- 89 Ακόμα και αν υποθεθεί ότι η Επιτροπή κακώς θεώρησε συνυπεύθυνη την Akzo Nobel, πρώτον, οι προσφεύγουσες δεν στήριξαν τον δεύτερο λόγο τους σε ένα τέτοιο σφάλμα· η προβολή του ως άνω επιχειρήματος με τον τρόπο αυτό για πρώτη φορά με το υπόμνημα απαντήσεως αποτελεί, στην πραγματικότητα, νέο λόγο ο οποίος είναι απαράδεκτος δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας· δεύτερον, οι προσφεύγουσες δεν ζήτησαν μείωση του προστίμου στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητας πλήρους δικαιοδοσίας του Πρωτοδικείου σε περίπτωση που αυτό κρίνει ότι η Επιτροπή δεν έπρεπε να απευθύνει την Απόφαση στην Akzo Nobel· τρίτον, οι προσφεύγουσες δεν ισχυρίστηκαν ότι οι θυγατρικές της Akzo Nobel δεν αποτελούσαν μία επιχείρηση υπό την έννοια του κανονισμού 1/2003.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 90 Πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι πολλές εταιρίες υποχρεούνται από κοινού να καταβάλουν πρόστιμο με την αιτιολογία ότι αποτελούν μία επιχείρηση υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ δεν σημαίνει, όσον αφορά την εφαρμογή του ορίου που προβλέπει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, ότι η υποχρέωση καθεμίας από αυτές περιορίζεται στο 10 % του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια της τελευταίας χρήσεως. Πράγματι, το όριο του 10 %, υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, πρέπει να υπολογίζεται επί του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των εταιριών που απαρτίζουν την ενιαία οικονομική οντότητα η οποία ενεργεί ως «επιχείρηση» υπό την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, διότι μόνον ο συνολικός κύκλος εργασιών των εταιριών που απαρτίζουν τον όμιλο μπορεί να αποτελέσει ένδειξη περί του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της εν λόγω επιχείρησης (απόφαση ΗΦΒ κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 57 ανωτέρω, σκέψεις 528 και 529).
- 91 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των σκέψεων που οδήγησαν στην απόρριψη του πρώτου λόγου, η Επιτροπή δεν έσφαλε λαμβάνοντας υπόψη τον συνολικό κύκλο εργασιών της Akzo Nobel ως σημείο αναφοράς για τον υπολογισμό του εν λόγω ανωτάτου ορίου. Επομένως, ο δεύτερος λόγος πρέπει να απορριφθεί χωρίς να απαιτείται να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί της ενστάσεως της Επιτροπής.

Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 92 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η συλλογιστική που ακολούθησε η Επιτροπή για τον προσδιορισμό της ευθύνης της Akzo Nobel στηριζόταν σε εσφαλμένες

αιτιολογίες, υπό την έννοια ότι τα πραγματικά στοιχεία που επικαλείται προς τούτο είναι ανεπαρκή και απρόσφορα για τη συναγωγή του ως άνω συμπεράσματος. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν εξήγησε γιατί καταδίκασε την Akzo Nobel Functional Chemicals σε πρόστιμο μεγαλύτερο από το 10 % του κύκλου εργασιών της. Οι πλημμέλειες αυτές καθιστούν την αιτιολογία της Αποφάσεως ανεπαρκή ή και ανύπαρκτη, πράγμα το οποίο δικαιολογεί από μόνο του την ακύρωση της Αποφάσεως.

- 93 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο των επιχειρημάτων αυτών. Η Απόφαση περιλαμβάνει σαφή αιτιολογία έναντι της ευθύνης της Akzo Nobel, η οποία εκτίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 172 έως 175. Όσον αφορά το πρόστιμο της Akzo Nobel Functional Chemicals, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν ήταν υποχρεωμένη να αιτιολογήσει τον υπολογισμό του, δεδομένου ότι δεν υπερέβη το όριο του 10 %. Εν πάση περιπτώσει, η Απόφαση παρέσχε στις προσφεύγουσες όλα τα αναγκαία στοιχεία προκειμένου να ασκήσουν την προσφυγή τους και να επικαλεστούν τα επιχειρήματά τους. Επομένως, κατά την Επιτροπή, ο τρίτος λόγος πρέπει επίσης να απορριφθεί στο σύνολό του.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 94 Όσον αφορά την αιτιολογία σχετικά με την ευθύνη της Akzo Nobel, πρέπει να υπομνησθεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως αποτελεί ουσιώδη τύπο που πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας, δεδομένου ότι αυτό αφορά την επί της ουσίας νομιμότητα της επίδικης πράξεως (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Μαρτίου 2001, C-17/99, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-2481, σκέψη 35, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 95 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι το μέρος του υπό κρίση λόγου σχετικά με την ευθύνη της Akzo Nobel αφορά το βάσιμο των αιτιολογιών της Αποφάσεως, η εξέταση των οποίων πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου (βλ. σκέψεις 67 έως 85 ανωτέρω). Κατά τα λοιπά, είναι εντελώς αστήρικτο το σκέλος αυτό του υπό κρίση λόγου, καθόσον δεν προβάλλεται ούτε αποδεικνύεται κάποια παράβαση ουσιώδους τύπου.

- 96 Επιπλέον, ο υπό κρίση λόγος, καθόσον αφορά τον κύκλο εργασιών της Akzo Nobel Functional Chemicals, πρέπει να απορριφθεί με την αιτιολογία ότι, ελλείψει υπερβάσεως του ορίου του κύκλου εργασιών που μπορούσε να ληφθεί υπόψη κατά νόμο (βλ. σκέψεις 90 και 91 ανωτέρω), η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αιτιολογήσει το ύψος του προστίμου ειδικά έναντι της εταιρίας αυτής. Επομένως, ο τρίτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.
- 97 Από τις ανωτέρω παρατηρήσεις προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 98 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

Π - 5086

- 2) **Καταδικάζει τις Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV και Akzo Nobel Functional Chemicals BV στα δικαστικά έξοδα.**

Meij

Forwood

Παπασάββας

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Δεκεμβρίου 2007.

Ο Γραμματέας

Ο Προεδρεύων

E. Coulon

A. W. H. Meij

Πίνακας περιεχομένων

Το ιστορικό της διαφοράς και η προσβαλλόμενη απόφαση	II - 5055
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 5061
Σκεπτικό	II - 5063
1. Επί του παραδεκτού της προσφυγής έναντι της Akzo Nobel Nederland, της Akzo Nobel Chemicals International και της Akzo Nobel Chemicals	II - 5063
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5063
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5064
2. Επί της ουσίας	II - 5065
Επί του πρώτου λόγου, που στηρίζεται στο ότι εσφαλμένα η Akzo Nobel θεωρήθηκε από κοινού υπεύθυνη για τις προσαπτόμενες πράξεις	II - 5065
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5065
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5073
— Προκαταρκτικές παρατηρήσεις επί της δυνατότητας καταλογισμού της παραβατικής συμπεριφοράς μιας θυγατρικής στη μητρική εταιρία	II - 5073
— Επί της υπάρξεως μιας ενιαίας οικονομικής οντότητας αποτελούμενης από την Akzo Nobel και τις θυγατρικές της που ήταν αποδέκτες της Αποφάσεως	II - 5077
Επί του δεύτερου λόγου, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003	II - 5082
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5082
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5084
Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως	II - 5084
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5084
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5085
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 5086